

ABROB,
_____/ semnat /_____
„_30_” __iulie__ 2020
Mihail COTOROBAI
Avocatul Poporului (Ombudsman)

RAPORT PRIVIND VIZITA PREVENTIVĂ INSPECTORATUL DE POLIȚIE UNGHENI

07 iulie 2020

Raportul a fost elaborat de,
angajații Oficiului Avocatului Poporului,

- *Iurie DUBENCO, consultant superior, Direcția prevenirea torturii*
- *Aladin LOZAN, consultant, Direcția prevenirea torturii*
- *Alexandru ZUBCO, șef direcție, Direcția prevenirea torturii*

A. INFORMAȚII GENERALE DESPRE VIZITĂ

În conformitate cu dispozițiile paragrafului 8 din Regulamentul de organizare și funcționare a Oficiului Avocatului Poporului aprobat prin Legea nr.164/2015 și a art.24, al.2 din Legea cu privire la Avocatul Poporului nr.52/2014, la 07 iulie 2020 a fost efectuată o vizită preventivă la Inspectoratul de poliție UNGHENI (în continuare IP Ungheni).

Scopul vizitei: Monitorizarea situației persoanelor reținute și aflate în custodia poliției în contextul elaborării Raportului tematic al Avocatului Poporului privind situația persoanelor reținute și aflate în custodia poliției¹.

Ultima vizită:

18 aprilie 2018 (Oficiul Avocatului Poporului)

Standarde de monitorizare:

- 1) Rezoluția CES nr.663 C (XXIV) din 31/07/1957 privind Ansamblul de reguli minime pentru tratamentul deținuților;
- 2) Recomandarea Comitetului de miniștri ai statelor membre, referitoare la Regulile penitenciare europene REC (2006)2;
- 3) Rezoluția ONU nr.43/173 din 09/12/1988 privind Principiile pentru protecția persoanelor aflate sub orice formă de detenție sau închisoare;
- 4) Rezoluția ONU A/RES/57/199 din 18/12/2002 privind Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.
- 5) Rezoluția ONU 40/33 din 29/11/1985 privind Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite cu privire la administrarea justiției pentru minori (Regulile de la Beijing);
- 6) Recomandarea Rec (2006)13 a Comitetului de Miniștri al statelor-membre privind detenția provizorie, condițiile în care are loc aceasta, precum și aplicarea garanțiilor împotriva abuzului;
- 7) Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO) (articolul 3), protocoalele la CEDO și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante din 1987, precum și rapoartele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii (CPT) privind situația din Republica Moldova;
- 8) Codul de executare / Statutul Executării pedepsei de către condamnați.;
- 9) Legea cu privire la poliție.

NOTĂ: Aspectele relatate în Raportul de vizită descriu exclusiv situația din ziua monitorizării!

B. INFORMAȚII GENERALE DESPRE INSTITUȚIE

Inspectoratul de poliție Ungheni se află în mun. Ungheni, str. Națională 20. Instituția este condusă de comisarul-șef, Dl Victor GAVRILIȚA. Echipa de vizită a fost primită de șeful adjunct al IP, Dl Ruslan GRECU. IP Ungheni dispune de izolator de detenție provizorie, renovat recent din fonduri europene și dat în exploatare în decembrie 2019.

Izolatorul de detenție provizorie este destinat pentru detenția persoanelor reținute pe un termen ce nu depășește 72 ore pentru adulți și 24 ore pentru minori. La momentul vizitei în Izolator nu erau persoane reținute.

¹ Această vizită a fost organizată în cadrul proiectului „Apărătorii împotriva torturii”, implementat de Oficiul Avocatului Poporului cu susținerea financiară a Uniunii Europene și Fundației Soros-Moldova.

C. COOPERAREA

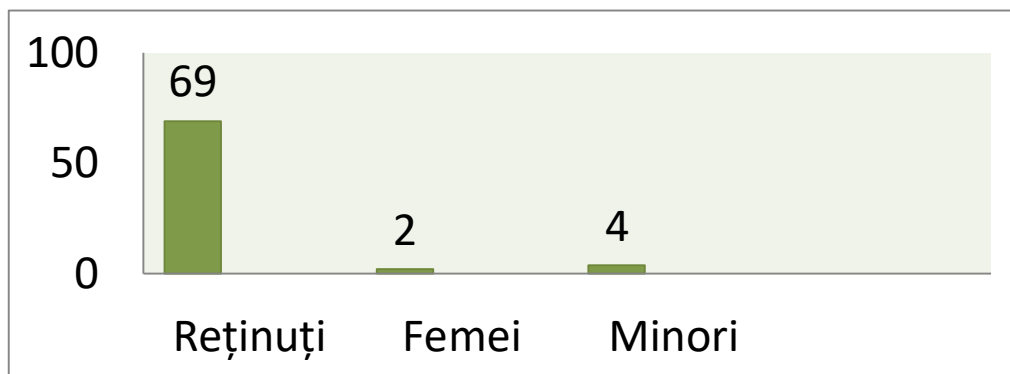
Angajații IP Ungheni au manifestat deschidere spre cooperare și comunicare directă pe durata vizitei. Membrii OAP au avut acces în instituție, la registrele interne de evidență, spațiile de detenție, birourile de audiență, blocul alimentară, curtea de plimbare, etc.

D. REALIZAREA GARANȚIILOR LA REȚINERE

D1. REȚINEREA PERSOANEI DE POLIȚIE:

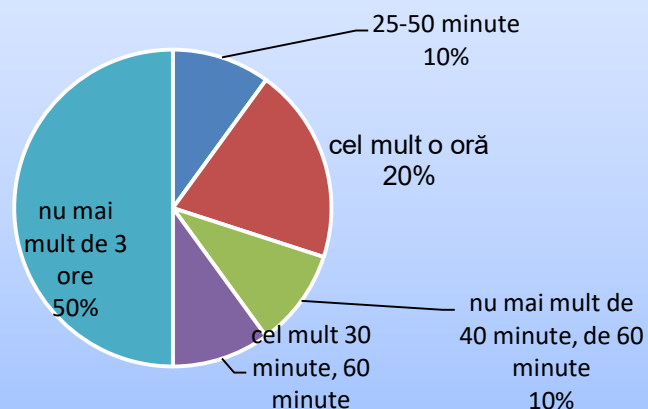
De la începutul anului 2020 au avut loc 69 rețineri de persoane, dintre care 2 femei și 4 minori.

Indicii activității de reținere OUP al IP Ungheni

Potrivit chestionaților, angajații poliției rețin persoanele în temeiul legal:

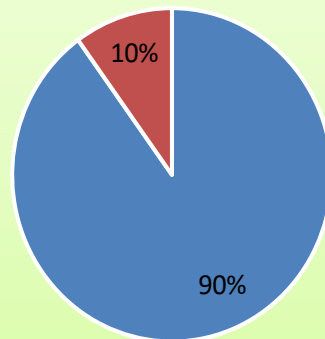
Durata deplasării persoanei de la locul faptei la sediul poliției:

Majoritatea chestionaților, au indicat că întocmirea procesului-verbal nu depășește 3 ore (...*ne încadrăm în termenul legal*). La fel, au relatat că reținuții au avut acces la baie, apă, alimentație, inclusiv telefon o singură dată pe durata procedurii de reținere:

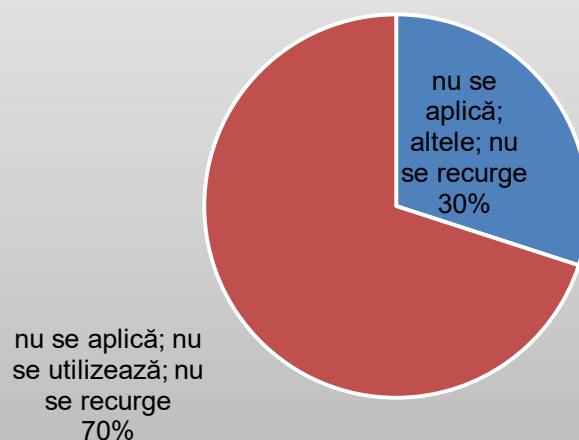
Durata de la aducerea persoanei în IP până la întocmirea procesului-verbal. A avut reținutul acces la facilități?

■ nu mai mult de 3 ore. A avut acces

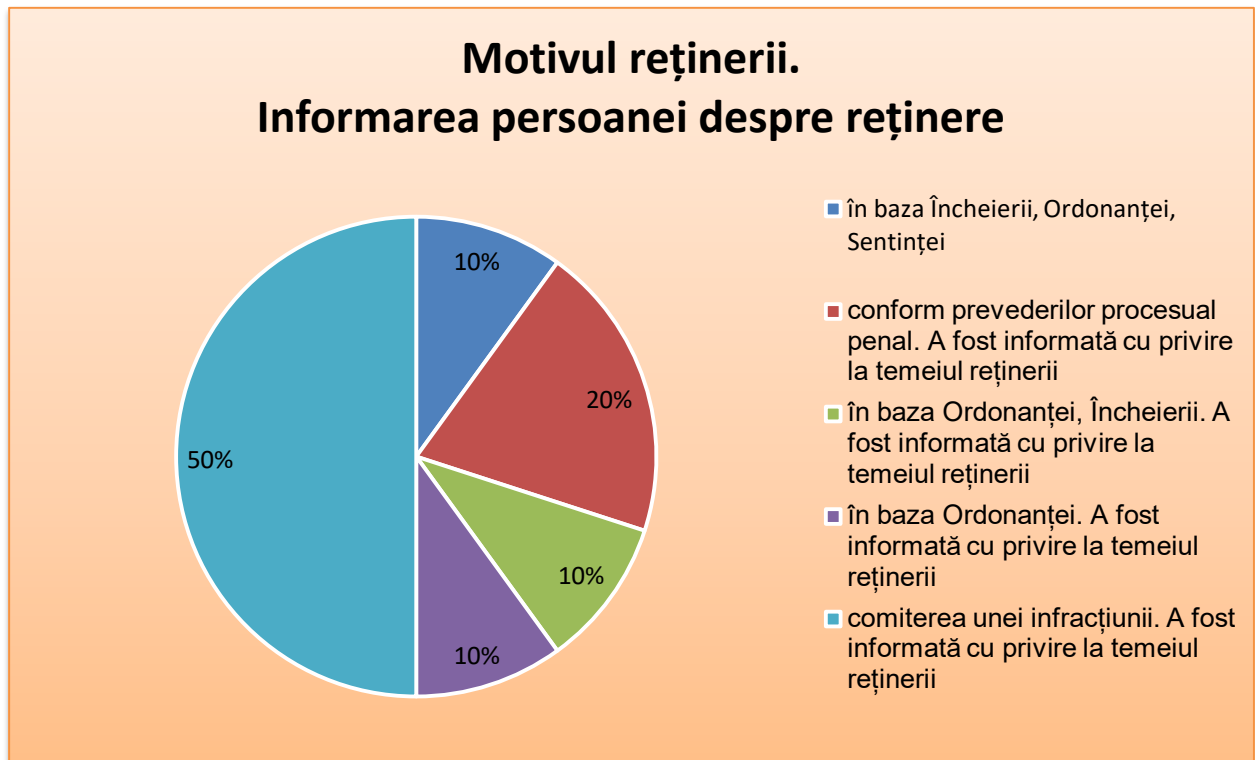

Toți chestionații au susținut că nu aplică forța fizică/ mijloacele speciale sau arma de foc la reținere:

Aplicarea forței fizice, a mijloacelor speciale sau a armei de foc la reținere:

În 50% din cazuri, reținerile au avut loc în baza încheierii, sentinței judecătorești sau ordonanței procurorilor. Toate reținerile sunt legal întemeiate conform prevederilor art.166 Codul de procedură penală au susținut intervievații:

D2. ASIGURAREA DREPTULUI LA INFORMARE ÎN CADRUL REȚINERII:

Codul de procedură penală în art. 11 (5), art. 64 (2) (2), art. 66 (2) (2) și art. 167 (1) prevede dreptul persoanei bănuite/invinuite de a primi imediat informații cu privire la drepturile de care dispune, într-o limbă pe care o înțelege.

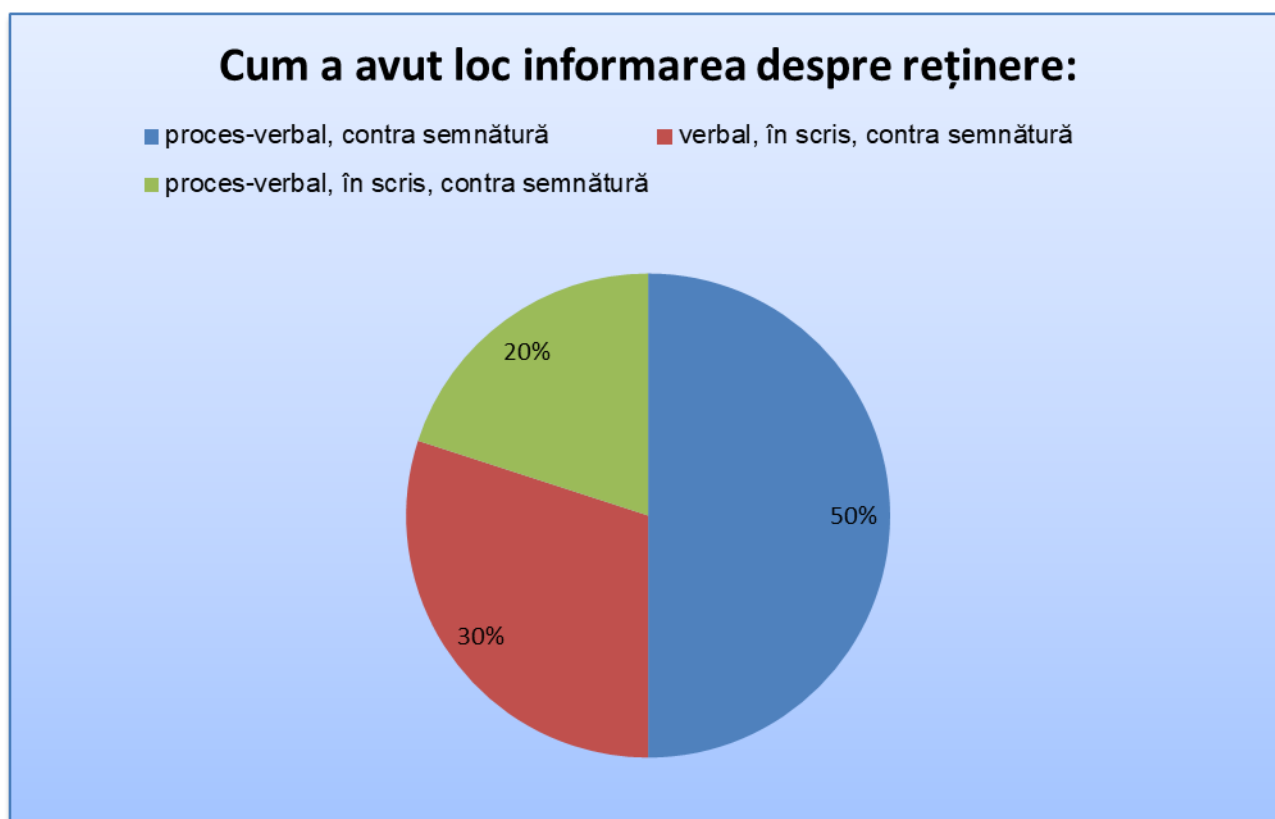
Prevederi similare se conțin în art. 25 alin (5) pct. (10) din Legea cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului (nr.320 din 27.12.2012).

Codul de Procedură Penală conține prevederi generale cu privire la modul în care este informată persoana reținută privind drepturile sale, stabilind că această informație trebuie să cuprindă drepturile de care dispune persoana reținută, în conformitate cu art. 64 CPP, inclusiv dreptul de a tăcea și a nu mărturisi împotriva sa, de a da explicații care se includ în procesul-verbal, de a beneficia de asistența unui apărător și de a face declarații în prezența acestuia.

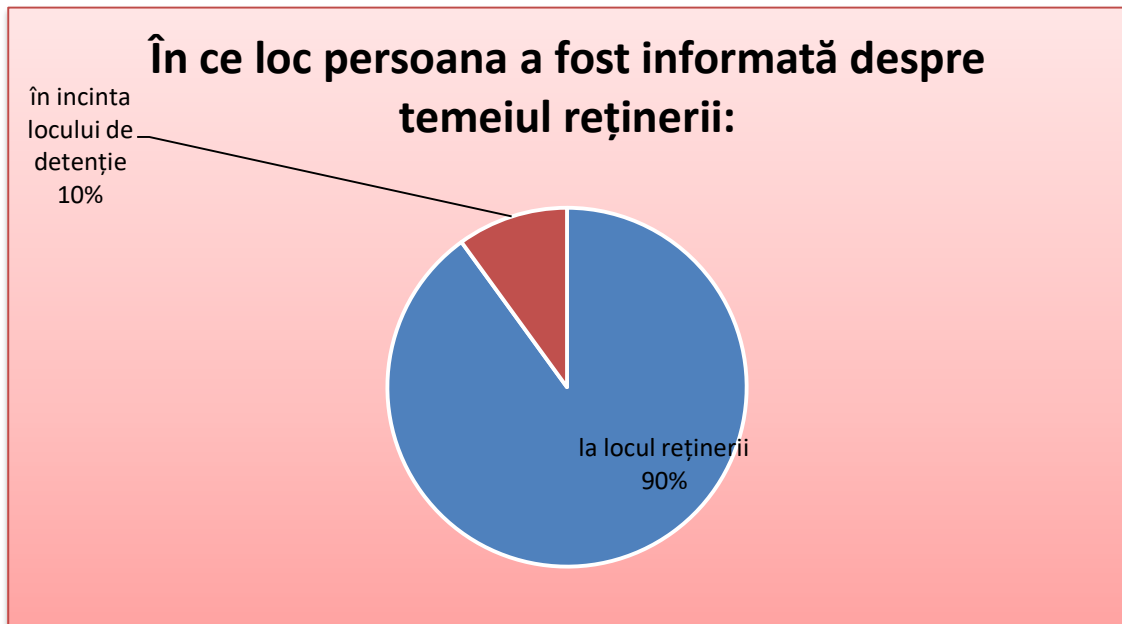
Organul de urmărire penală îi asigură bănuitului posibilitatea să-și exercite dreptul la apărare prin toate mijloacele și metodele care nu sânt interzise de lege și aduce la cunoștință fără întârzieri persoanei reținute drepturile și obligațiile prevăzute de art. 64 din Codul de procedură penală.

Potrivit chestionaților, organul de urmărire penală îi asigură bănuitului posibilitatea să-și exercite dreptul la apărare prin toate mijloacele și metodele care nu sunt interzise de lege și aduce la cunoștință fără întârzieri persoanei reținute drepturile și obligațiile prevăzute de art. 64 din Codul de procedură penală.

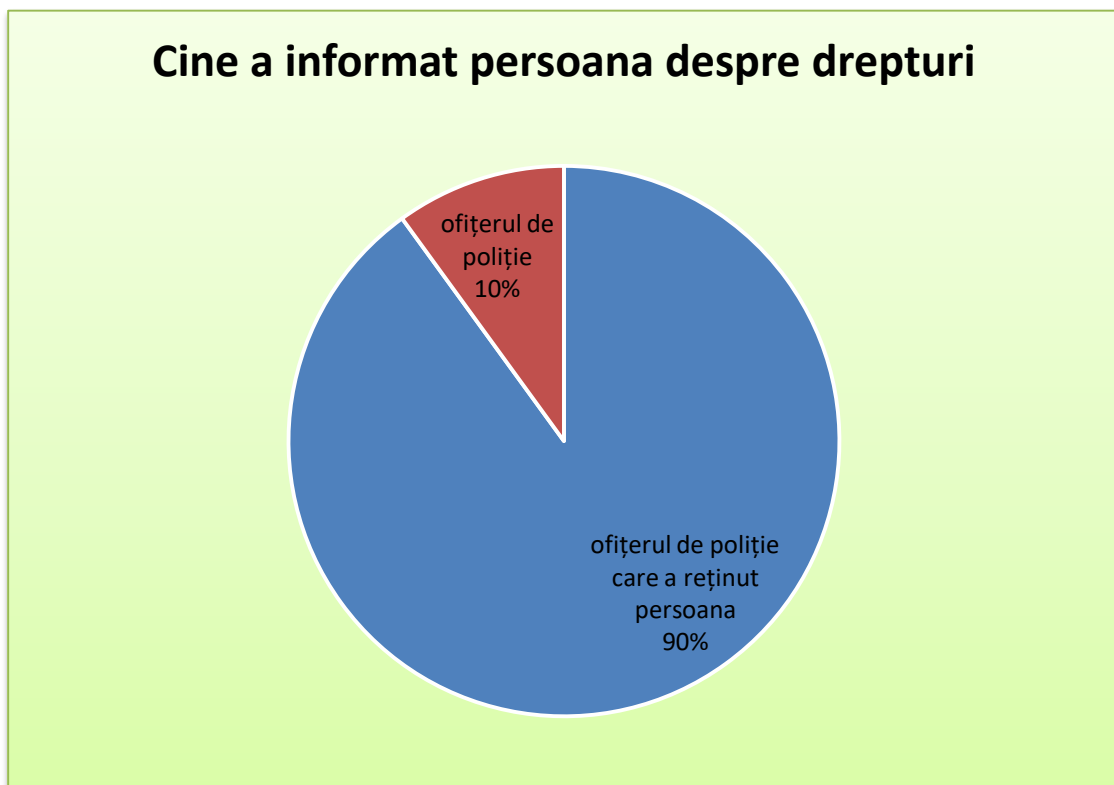
50% din angajați au declarat că realizează informarea despre reținere prin intermediul procesului-verbal, contra semnăturii. 50% au menționat că asigură informarea despre reținere în formă verbală și scrisă, contra semnăturii.

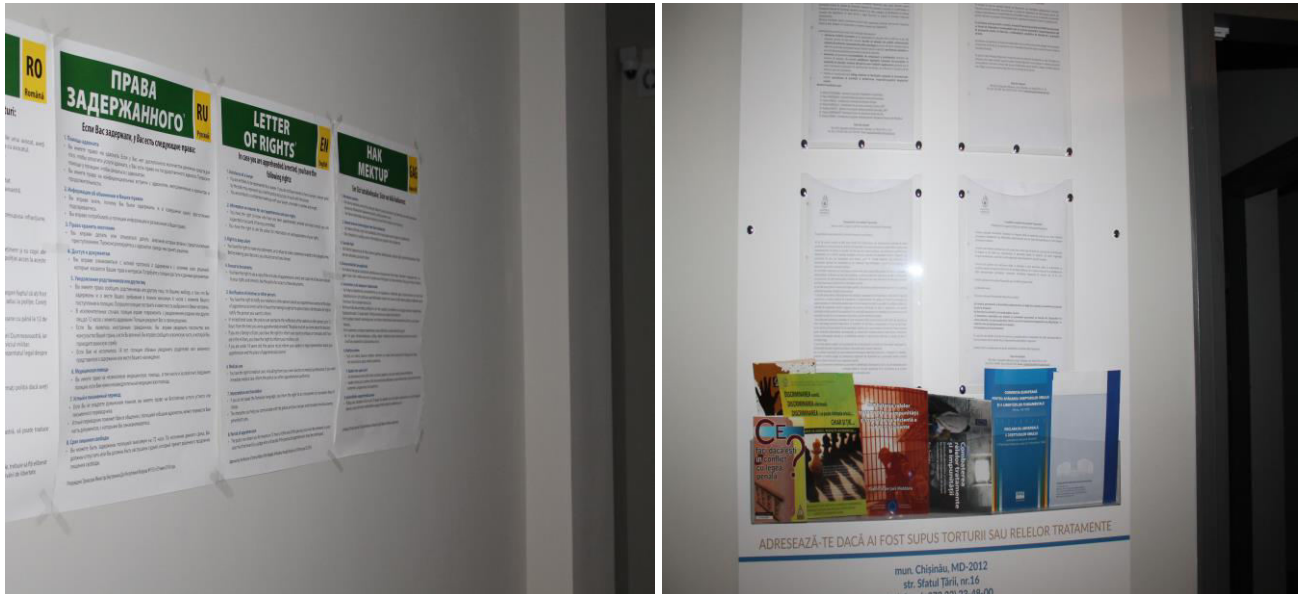
Majoritatea angajaților poliției informează persoana despre temeiul reținerii la locul reținerii și doar 10% au menționat că informarea are loc în incinta locului de detenție (poliție sau izolatorul de detenție provizorie).

La întrebarea, cine din actorii implicați la reținere informează persoana despre drepturile și obligațiile procesuale, 90% au susținut că ofițerul de poliție care o reține nemijlocit exercită dreptul la informare și doar 10% au menționat că ofițerul de urmărire penală îi aduce la cunoștință drepturile și obligațiile procesuale. La fel, aceștia au afirmat că explică individual esența fiecărui drept în parte:

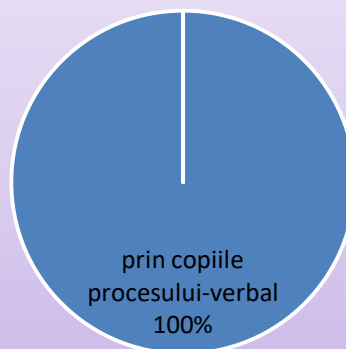

În sediul poliției, cât și izolatorul de detenție preventivă există afișe informative cu privire la drepturile procesuale la reținere, inclusiv *Scrisoare de drepturi*. Acestea sunt afișate în biroul pentru întreveneri și cabinetul medical al izolatorului IP Ungheni:

Toți angajații chestionați au susținut că reținuții au însușit drepturile și obligațiunile lor procesuale explicate la etapa reținerii, însăși prin faptul că aceștia au făcut cunoștință cu procesul-verbal de reținere:

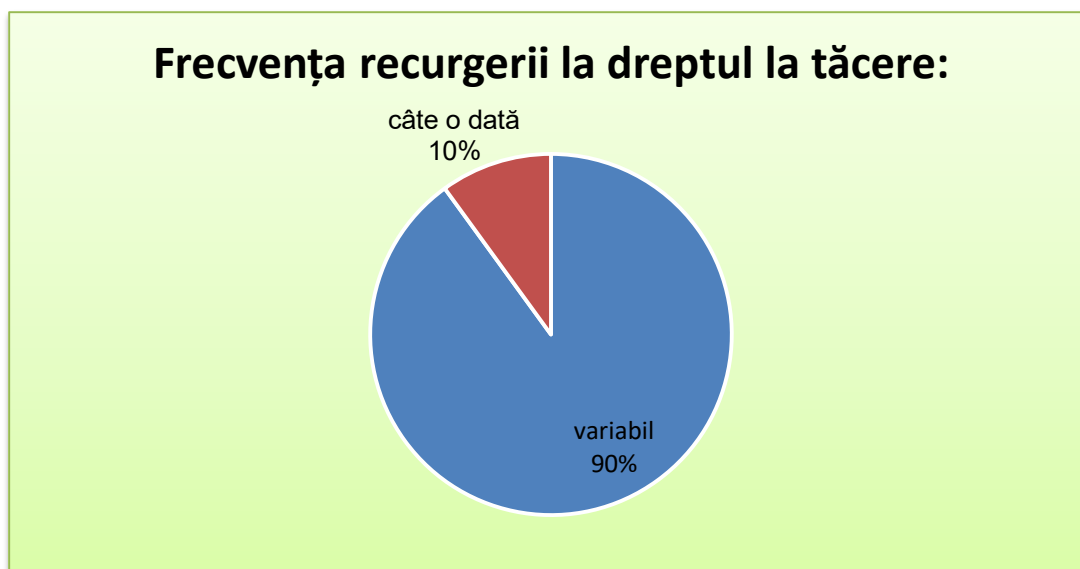
Asigurarea faptului că reținutul a însușit drepturile și obligațiile sale procesuale:

Practic, toți angajații au susținut că au explicat reținuților despre dreptul de a păstra tăcerea și s-au convins că primii au însușit esența acestui drept doar prin faptul semnării procesului-verbal de reținere:

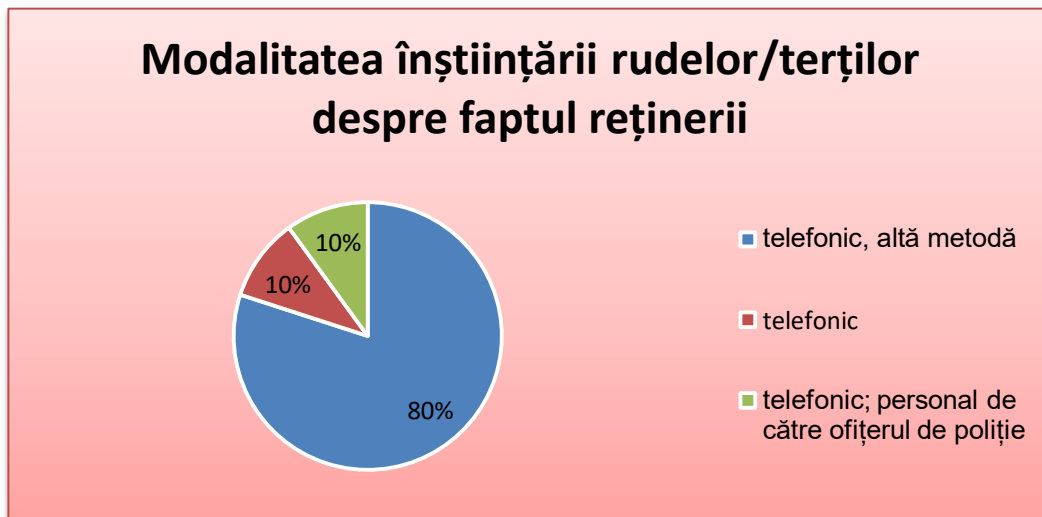

Potrivit aceluiași angajați, persoanele reținute recurg la dreptul la tăcere „variabil” (de la caz la caz). Unii, însă au menționat că primii pretind rar la acest drept:

D3. ASIGURAREA DREPTULUI LA INFORMAREA RUDELOR DESPRE REȚINERE:

Potrivit chestionaților, rudele/ apropiații sunt informați cu privire la reținere conform art.173 (alin. 1) din Codul de procedură penală al R. Moldova. Informarea este efectuată telefonic de către ofițerul de serviciu sau ofițerul de urmărire penală:

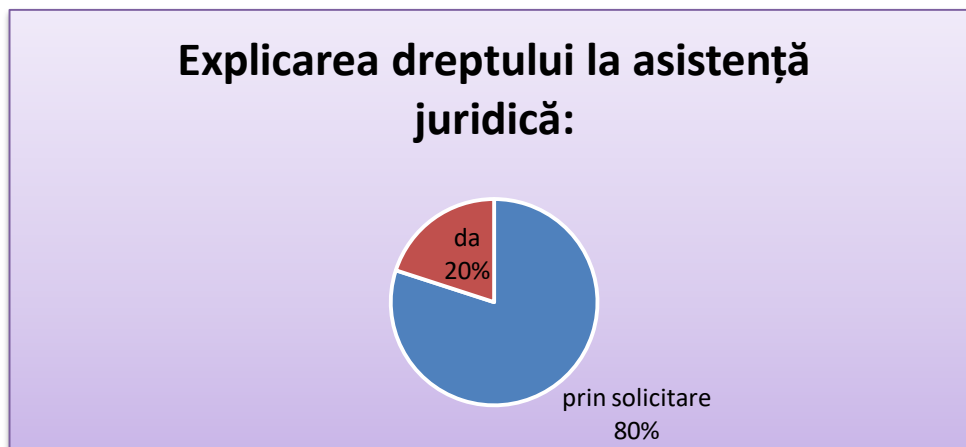

Cazuri de amânare a înștiințării despre reținere nu au fost înregistrate.

D4. ASIGURAREA DREPTULUI LA AVOCAT:

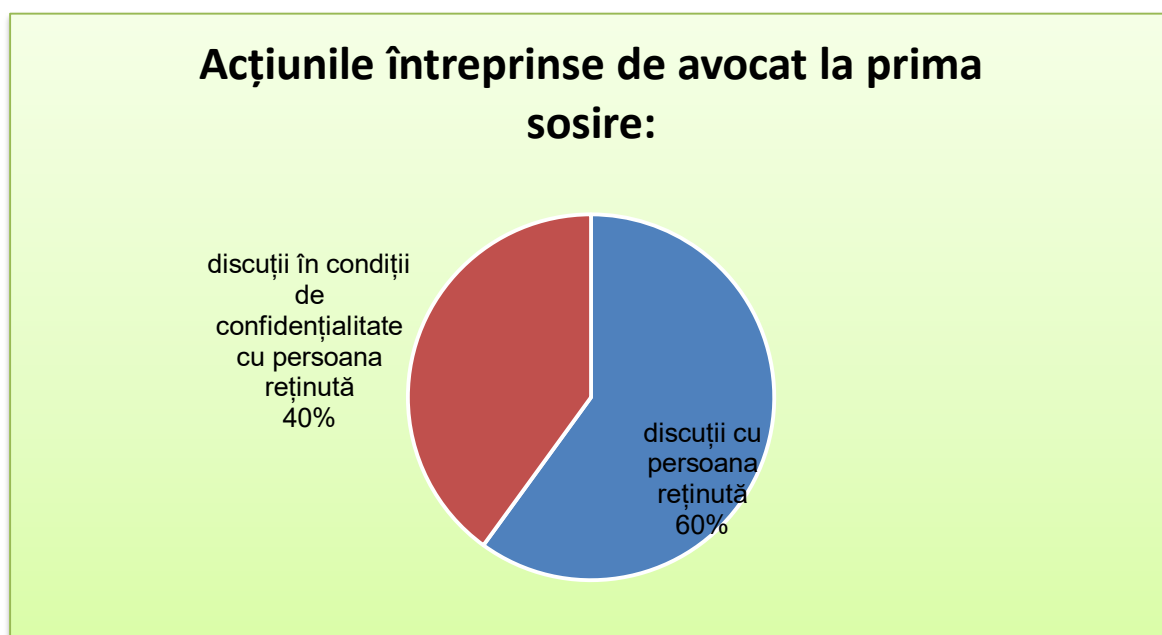
Potrivit șefului adjunct al IP colaborarea cu avocații din cadrul Sistemului Național de Asistență Juridică Garantată de Stat este satisfăcătoare. Aceștia se prezintă ori de câte ori este necesar, în cel mult 30 min. La fel, există o conlucrare bună cu procurorii.

Majoritatea au afirmat că explică reținutului despre dreptul la asistență juridică doar la solicitare și doar 20% au susținut că explică acest drept:

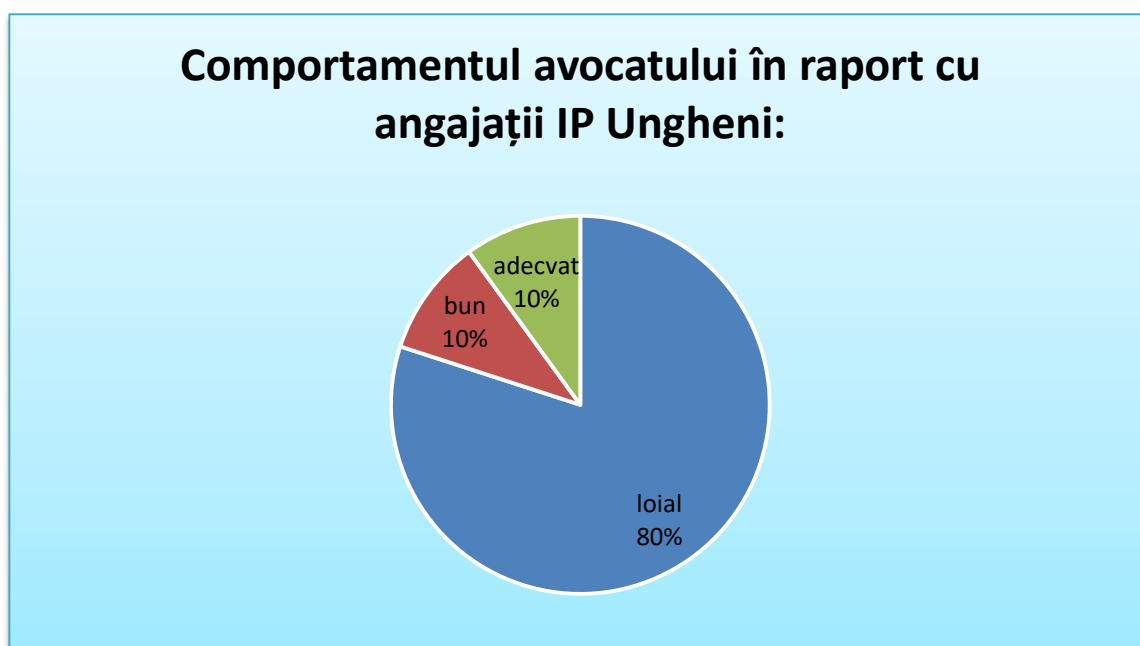

Toți angajații chestionați au afirmat că nu au recurs la solicitarea declarațiilor în lipsa apărării.

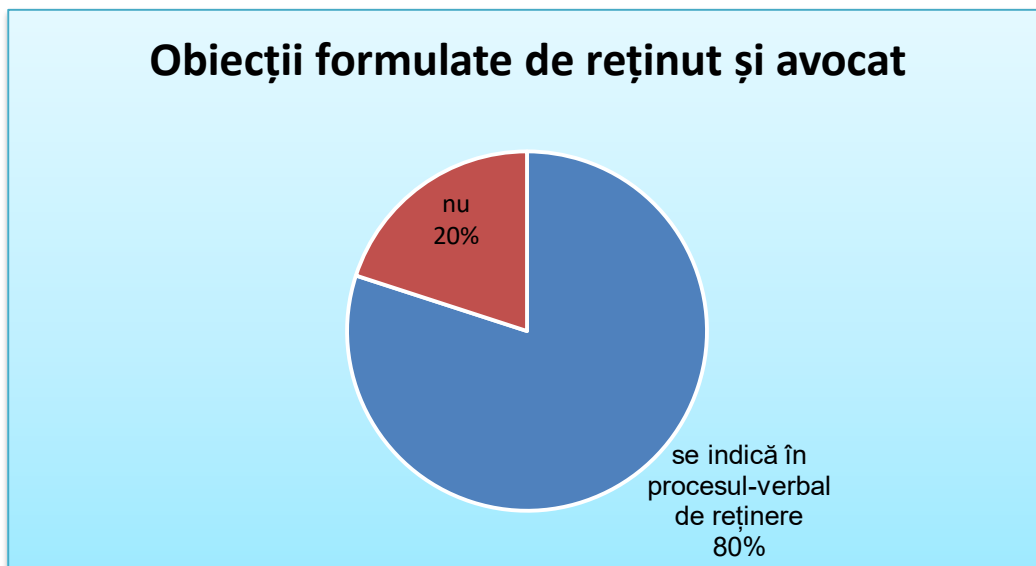
Potrivit intervievaților, la prima sosire a avocaților aceștia discută cu persoana reținută și alții au menționat că discuțiile sunt confidențiale:

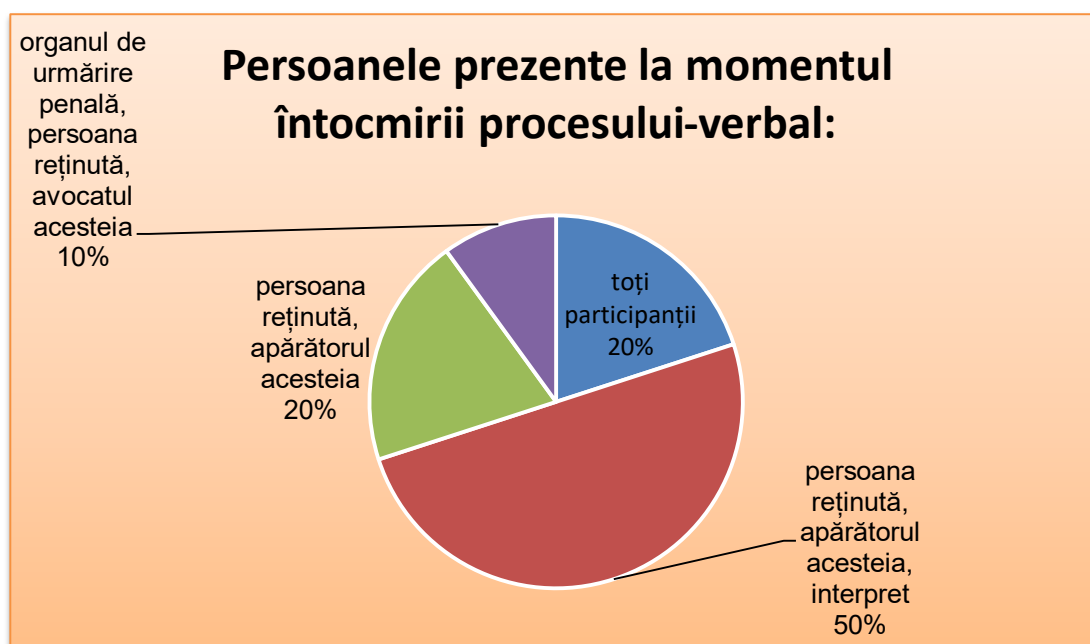
Angajații IP Ungheni au afirmat despre un comportamentul loial al avocaților în raport cu aceștia:

În cazul în care sunt obiecții cu privire la procesul reținerii din partea reținutului sau apărătorului, acestea sunt fixate în procesul-verbal de reținere. Doar 20% din angajați au susținut că nu au existat obiecții din partea actorilor vizați:

Cât privește menționarea unei liste a persoanelor prezente la momentul întocmirii procesului-verbal, 50% din chestionați au susținut că participă persoana reținută, apărătorul acesteia și interpretul; alte 20% au indicat că participă doar persoana reținută și apărătorul, alții au relatat că toți participanții neindicând expres actorii acestui proces. Doar 10% au menționat că la momentul întocmirii procesului-verbal de reținere participă organul de urmărire penală, persoana reținută și avocatul acesteia:

Potrivit Registrului de întâlniri din cadrul IDP, durata maximă de întâlnire dintre avocat și reținut este de 7 minute, ceea ce arată că avocații nu acordă o atenție sporită și cuvenită apărării reținuților.

D5. ASIGURAREA DREPTULUI LA INTERPRETARE ȘI TRADUCERE:

IP Ungheni contractează serviciile de traducere română-rusă de la un birou de traduceri local. Pentru alte situații, nu există linie bugetară. Respectiv, în cazul reținerii unor persoane care nu posedă limba de stat, ofițerii recurg la improvizări pentru a asigura respectarea garanției fundamentale.

Majoritatea angajaților au susținut că în urma conversațiilor cu persoanele reținute identifică limba de dialog și pe care ultimii o posedă. În cazul conștientizării că persoana reținută nu posedă nici o limbă accesibilă de dialog, aceștia apelează la interpretul autorizat:

Modul asigurării înțelegerii de către reținut a limbii de dialog. Maniera identificării limbii pe care persoana reținută o posedă:

La fel, angajații poliției au menționat că interpretul (probabil unii confundă cu traducătorul) se prezintă rapid; acesta participă la toate acțiunile procesuale și traduce toate actele procesuale (nefiind menționat care anume). Când privește calitatea actului interpretării, angajații poliției au susținut că aceasta este una medie.

D6. DURATA PRIVĂRII DE LIBERTATE:

Potrivit chestionaților, durata privării de libertate nu depășește 72 ore. Totuși, în perioada pandemiei publice, durata aflării persoanei reținute în izolator a fost extinsă de până la 7 zile. Nu au fost admise întâlniri cu rudele, nici o persoană străină nu a putut să intre în izolator pe perioada pandemiei, decât rudele minorilor, a susținut șeful secției cooperare operațională din cadrul IP Ungheni.

90% din angajați au susținut că persoana a fost plasată în izolator după finalizarea procesului-verbal de reținere și 10% din angajați au susținut că reținuții sunt plasați în izolator direct după reținere.

D7. ASIGURAREA DREPTULUI LA EXAMINARE MEDICALĂ LA REȚINERE:

Potrivit șefului-adjunct al IP, examinarea reținuților/deținuților se realizează de către felcerul instituției, care este angajat pe 1,0 unitate. Examinarea medicală a deținuților se efectuează la intrarea și ieșirea din izolator.

La momentul vizitei, felcerul se afla în concediul anual de odihnă, iar examinarea medicală a deținuților se efectua la IMSP Spitalul raional cu îndeplinirea fișei de examinare medicală. Reiterăm că, IP Ungheni asigură escorta reținuților din cadrul IP Nisporeni, care nu are felcer. Respectiv, pe durata absenței felcerului IP Ungheni, reiese că examinarea medicală primară a reținuților revine doar secției primiri urgente din cadrul IMSP Ungheni și IMSP Nisporeni.

Menționăm că potrivit normelor Comitetului European pentru prevenirea torturii, examinarea medicală a deținuților plasați în custodia poliției reprezintă una din cele trei garanții fundamentale împotriva relelor tratamente. Medicul trebuie să consulte și să examineze fiecare deținut cât de repede posibil după admiterea acestuia în instituție și după aceasta să-l examineze, în caz de necesitate, cu scopul de a descoperi boli fizice sau psihice și a lua toate măsurile necesare; a separa deținuții bănuți de existența unor boli infecțioase sau contagioase; a depista defectele fizice sau psihice care ar putea dăuna procesului de reabilitare și a determina capacitatea fizică de lucru a fiecărui deținut (*SMR, Regula 24*).

Potrivit registrului de evidență a fișelor de examinare medicală a reținuților în IDP al IP Ungheni, ultima examinare medicală a avut loc la 24 iunie 2020, ora 15.10 min. După această zi, în izolator au fost plasate alte 2 persoane, date despre examinarea medicală a acestora nu există. O altă observație ține de faptul că potrivit aceluiași registru, practic toate 69 persoane reținute din 2020 au avut starea de sănătate satisfăcătoare, nefiind marcate prezența sau absența leziunilor sau echimozelor corporale. O explicație este că aceste date se fixează în fișele de examinare medicale personale. Nu toate rubricile conțin ora reținerii și ora examinării medicale. Există mențiuni cu privire la termometrarea deținuților în legătură cu pandemia publică.

Potrivit formularului separat pentru leziuni corporale al IP Ungheni, început la 15.12.2019 se menționează despre 9 cazuri de parvenire a reținuților în IDP cu leziuni (spre ex: *căzut în beci acasă; tăiat cu cuțitul de bucătărie; zgâriat cu o sârmă acasă; plagă de cuțit în regiunea femurului; excoriații în timpul muncii cu teracota; echimoza buzei urmare a căderii de sinestătător; multiple excoriații în regiunea ambelor mâini, excoriații în regiunea omoplatului, cicatrice veche, traumă cranio-cerebrală; lovitură de cuțit*).

Potrivit registrului sanitar al IDP, starea generală în izolator este *satisfăcătoare*. Examinarea condițiilor de sanitație în izolator, are loc cel puțin o dată în 3 zile. Ultima examinare a fost în ziua de 26 iunie 2020, cu indicarea efectuării deridicării și dezinfectării generale cu soluție „Nica-extra M”.

Potrivit registrului de tratamente (I ajutor) există însemnări cu privire la termometrarea deținuților în perioada 23 martie 2020 – 07 aprilie 2020, de trei ori pe zi. Informații cu privire la simptome de infecție cu COVID-19 nu există mențiuni.

Practic, toți angajații chestionați au reiterat că există acces 24/24 la asistență medicală de urgență, care se acordă la timp. Toți au răspuns că examinarea medicală la reținere se realizează în IDP, biroul medical. La examenul medical, participă medicul și un angajat al IDP, susțin intervievații.

E. CONDIȚIILE DE DETENȚIE

Izolatorul a fost renovat dat în exploatare în decembrie 2019. Izolatorul dispune de 5 celule, biroul medicului, curtea de plimbare, cameră de anchetă, punct de distribuție alimentară. În izolator sunt deținute persoanele reținute de IP Nisporeni și IP Ungheni.

E1. Condiții materiale în celulele funcționale:

- ✓ Celulele dispun de veceu și lavoar, baie.
- ✓ Ferestrele celulelor sunt de dimensiuni acceptabile.
- ✓ Celulele dispun de lumină artificială;
- ✓ Lenjeria de pat saltele și plapume curate;
- ✓ Aerisirea artificială este funcțională;
- ✓ Celulele sunt asigurate cu încălzire centralizată pe timp de iarnă.

Foto_OAP_IP Ungheni_celule_IDP_18.04.2018

Foto_OAP_IP Ungheni_celule_IDP_07.07.2020

E2. Alimentația reținuților

În privința alimentației persoanelor plasate în izolator, administrația izolatorului a afirmat existența unui contract de prestări servicii cu o companie ce furnizează servicii de alimentare a persoanelor de 3 ori pe zi. Persoana responsabilă, face comandă către agentul economic cu privire la numărul de porții în conformitate cu prevederile HG 609/2006.

Foto_OAP_IP Ungheni_bucătăria_IDP_18.04.2018

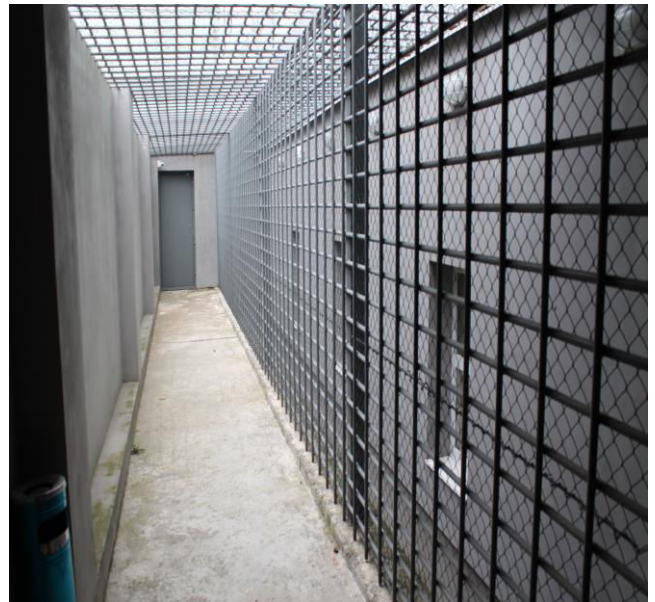
Foto_OAP_IP Ungheni_bucătăria_IDP_07.07.2020

Potrivit Registrului alimentarea persoanelor reținute și arestate în IDP al IP Ungheni, datat din 01.12.2019, ultima înregistrare despre alimentarea deținuților a avut loc la 26 iunie 2020, deși după această dată au fost reținute și plasate alte 2 persoane în izolator.

E3. Curtea de plimbare

Foto_OAP_IP Ungheni_curtea de plimbare_IDP_18.04.2018

Foto_OAP_IP Ungheni_IDP_07.07.2020

E4. Biroul medical

Izolatorul dispune de 2 cabinete medicale amenajate. Birourile reprezintă două odăi dotate cu mobilier și minimul necesar pentru examinarea medicală și acordarea asistenței medicale primare și păstrare a medicamentelor:

Foto_OAP_IP Ungheni_birou medical_IDP_18.04.2018

Foto_OAP_IP Ungheni_birou medical_IDP_07.07.2020

E5. Biroul de audiență:

Foto_OAP_IP Ungheni_birou audiență_IDP_18.04.2018

Foto_OAP_IP Ungheni_birou audiență_IDP_07.07.2020

F. ESCORTAREA ȘI TRANSPORTAREA REȚINUȚILOR:

IP Ungheni este asigurat cu 2 mijloace de transport standardizat pentru etaparea persoanelor reținute. Anterior persoanele reținute erau etapate cu un automobil reutilizat. În primul semestru 2020, serviciul detenție și escortă al IP Ungheni în componența de 13 angajați au realizat 213 escortări către instituțiile penitenciare și 247 escortări în instanțele de judecată. IP Ungheni asigură escortarea reținuților de până la pronunțarea deciziei Curții de Apel (inclusiv arestați preventiv).

G. INCIDENTE/ABUZURI/ RELE TRATAMENTE:

Potrivit angajaților IDP, în 2020 a avut loc un singur caz de distrugere a bunurilor în celulă, fapt pentru care a fost inițiată o acțiune civilă de recuperare a daunelor. Registrul de evidență a incidentelor violente, aplicarea forței fizice sau a mijloacelor speciale, început la 26.11.2019 nu conține vreo mențiune în acest sens.

H. CONSTATĂRI:

- A. Renovarea izolatorului și redeschiderea acestuia este binevenită în contextul asigurării garanțiilor fundamentale împotriva torturii și altor forme de rele tratamente;
- B. Condițiile materiale din izolator de detenție sunt conforme standardelor minime de detenție;
- C. Perioada de întrevvedere dintre avocat și client în izolator trezește dubii cu privire la calitatea apărării;
- D. De jure, angajații poliției chestionați susțin că respectă prevederile legale cu privire la reținere și asigurarea drepturilor fundamentale la reținere;
- E. Examinarea medicală a reținuților pe durata lipsei feldcerului este asigurată de către IMSP Ungheni. Lipsa înscrisurilor cu privire la examinarea medicală din 26 iunie 2020 îngrijorează referitor la realizarea de facto a acesteia;
- F. Angajații IDP au susținut despre plasarea în izolator pe durata nopții a 2 persoane străine la solicitarea angajaților Inspectoratului General al Poliției de Frontieră pe motivul menținerii acestora în condiții bune. Mențiuni despre plasarea acestora nu există în registrele interne, fapt ce indică la grave încălcări la acest compartiment. Orice plasare a persoanelor în IDP trebuie să aibă un temei legal și urmează să fie înregistrată în registrele interne;
- G. Registrul de evidență a fișelor de examinare medicală a reținuților în IDP al IP Ungheni nu conține în unele rubrici data reținerii și ora examinării medicale;
- H. Reiterăm că examinarea medicală a deținuților plasați în custodia poliției reprezintă una din cele trei garanții fundamentale împotriva relelor tratamente. Medicul trebuie să consulte și să examineze fiecare deținut cât de repede posibil după admiterea acestuia în instituție și după aceasta să-l examineze, în caz de necesitate, cu scopul de a descoperi boli fizice sau psihice și a lua toate măsurile necesare; a separa deținuții bănuși de existența unor boli infecțioase sau contagioase; a depista defectele fizice sau psihice care ar putea dăuna procesului de reabilitare și a determina capacitatea fizică de lucru a fiecărui deținut;

Urmare, a constatărilor în perioada vizitei, conducându-ne de prevederile art.24 a Legii nr.52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul):

PROPUNEM:

- 1) A lua act de constatările și concluziile Raportului de vizită la IP Ungheni din 7 iulie 2020;
- 2) A plasa raportul pe site pentru informare și remiterea acestuia către IGP și IP Ungheni;
- 3) A include constatările respective în Raportul tematic al Avocatului Poporului privind situația persoanelor reținute și aflate în custodia poliției.

Executor:

Iurie DUBENCO,

Consultant superior, Direcția prevenirea torturii OAP

/ semnat /

Coordonat:

Alexandru ZUBCO,

șef Direcție, Direcția prevenirea torturii OAP

/ semnat /